

Het Tips & Advies Ondernemershandboek

3.1.2. Recht van pand

Het pandrecht is op hoofdlijnen te vergelijken met hypotheekrecht, maar heeft betrekking op niet-registergoederen. Het pandrecht zelf wordt ook niet ingeschreven in registers. Als de pandgever zijn verplichtingen niet nakomt, kan de kredietverstrekker het verpande goed verkopen en met de opbrengst de vordering aflossen. De pandhouder heeft het recht van parate executie.

In principe kan ieder niet-registergoed in pand worden gegeven. De wet stelt alleen als voorwaarde dat het pand ook daadwerkelijk over te dragen is.

Voorbeeld

Een auto of een spaarbiljet aan toonder zijn verhandelbare goederen. Deze kunnen verpand worden. Vermogensrechten, zoals een schuldvordering op naam of een uitkering uit een levensverzekering, zijn niet verhandelbaar. Het recht kan echter wel worden overgedragen en kan dus ook worden verpand. Een auto die in huurkoop (financial lease) is aangeschaft, is tijdens de leaseperiode niet-overdraagbaar (er rust een eigendomsvoorbehoud op van de leasemaatschappij).

Pandrecht komt in verschillende varianten voor:

- stil pand;
- openbaar pand;
- vuistpand;
- vuistloos pand.

Stil pand

Stille verpanding is aan de orde bij vermogensrechten. Alleen de pandgever en de pandnemer zijn van de verpanding op de hoogte. De debiteur maakt niet bekend dat hij het recht in pand heeft gegeven. Een voorbeeld is het verpanden van debiteurenvorderingen.

Voorbeeld

Een uitgever verkoopt bladen in de losse verkoop en via een abonnement. De opbrengst uit losse verkoop is onvoorspelbaar. De abonnementsinkomsten zijn daarentegen vrij zeker. De overgrote meerderheid van de abonnees zal zijn abonnement voortzetten.

De te verwachten opbrengst uit abonnementen kan worden verpand. De uitgever zal dit stil houden voor de abonnees.

Stil pandrecht kan door middel van een notariële akte worden gevestigd. Een onderhandse akte is ook toegestaan, mits deze bij de Belastingdienst wordt geregistreerd.

Openbaar pandrecht

Openbaar pandrecht heeft eveneens betrekking op vermogensrechten. In dit geval zijn naast de pandgever en de pandhouder ook anderen op de hoogte van de verpanding.

Stil pandrecht wordt openbaar als de pandhouder overgaat tot uitwinning van het onderpand. De debiteur zal immers geïnformeerd moeten worden dat hij zijn betalingen in het vervolg aan de pandhouder moet richten. Alleen betalingen aan de pandhouder hebben een 'bevrijdende werking'. Er kan ook direct worden gekozen voor openbaar pandrecht.

Voorbeeld

Henk heeft een tekstverwerkingsbureau.

Dit is een eenmanszaak. Hij vraagt krediet aan voor uitbreiding van het bureau. Als zekerheid biedt Henk een levensverzekering aan die een kapitaalsuitkering doet als hij 60 jaar wordt.

De bank aanvaardt de verpanding en vraagt aan de levensverzekeraar om de verpanding aan te tekenen op de polis.

Vuistpand

Vuistpand heeft betrekking op goederen die verhandelbaar zijn, zoals een fiets of een auto. Bij vuistpand wordt het betreffende object overhandigd aan de pandhouder. De pandgever heeft het goed niet meer tot zijn beschikking. Een onderhandse akte volstaat.

Een subvorm is het bankpand. Op grond van artikel 24 van de Algemene Bankvoorwaarden verpand de bank alles wat zij onder zich heeft van een klant automatisch aan zichzelf. Dat betreft dus zowel de tegoeden op rekeningen, girale aandelendepots als de waardepapieren die de bank voor de klant bewaart in de kluis. Op grond van deze automatische verpanding kan de bank vorderingen op de klant (zoals debetsaldo op de rekening-courant) voldoen uit andere bezittingen van de klant.

Voorbeeld

Otto Bartoli houdt voor zijn groothandel in machineolie een rekening-courant aan bij de Eurobank. Voor uitbreiding en vernieuwing van zijn bureau houdt hij een bestemmingsreserve.

Deze bestemmingsreserve is ondergebracht in een deposito, ook bij de Eurobank.

De Eurobank wordt automatisch pandhouder van het deposito, als zekerheid voor huidige en toekomstige vorderingen.

Vuistloos pand

Vuistloos pand wordt ook wel bezitloos pand genoemd. De pandgever houdt de beschikking over de goederen. Deze pandvorm is dus geschikt voor het verpanden van machines en voorraden.

Vuistloos pand kan worden gevestigd door middel van een notariële akte of een onderhandse akte in combinatie met registratie bij de Belastingdienst.